

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Dubium I. Quid sint sponsalia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

licet fortè re ipsa & coram Deo non foret validus, nisi Ecclesia suppleret, tamen Ecclesia tum supplet, quæ à Deo habet potestatem faciendi valorem tali contractui, quamvis probabiliter putetur etiam esse invalidus, & sic ex dispositione Ecclesiæ fit certò validus.

43. §. 6. Ex dictis sequitur eum, qui cum tali dubio speculativo suscipit Matrimonium ex sententia probabili relictâ tutiore, non peccare, nec incurree pœnas per damnationem primæ propositionis intentatâ, quia ob dispensationem Ecclesiæ accedit circumstantia, quæ sententiam illam ex directè probabili facit esse reflexè certam, & practicè tutam. Hæc generaliter dicta suo loco applicabuntur determinatis materiis.

CAPUT I.

De sponsalibus.

44.

DUBIUM I.

Quid sint sponsalia.

- » **R** Esp. Sunt promissio voluntaria, deliberata & mutua, signo sensibili expressa, futuri Matrimonii, inter personas Jure habiles.
- » Dicitur I. *Promissio*; quia propositum non sufficit, cum non inducat obligationem: Unde qui diceret, *Volo te accipere, habere aut ducere in uxorem*, non contraheret sponsalia, ut *Bon. to. 1. de sponsal. q. 1. p. 1.* docet ex aliis; quia hæc verba non promissionem, sed propositum promissionis tantum significant; nisi tamen ex circumstantiis aliud colligatur.
- » Dicitur II. *Voluntaria & deliberata*, scilicet deli-

deliberatione sufficiente ad peccatum mortale, cum sponsalia sub mortali obligent, *Dian. p. 3. t. 4. R. 273. ex Sane. Pontio, &c. et si Bon. p. 4. n. 4.* plus requirat: Unde regulariter non sunt valida ante septennium completum, ut docet *Kon. d. 21. a. 5. Sanch. l. 1. de Matr. d. 16.* nisi malitia & prudentia suppleat ætatem. *Dia. R. 274. Pontius &c.* (quod tamen quidam negant sufficere, cum jus determinarit ætatem) imò nec post septennium, si de usu rationis sufficienti non constet; uti neque, si vi, dolo, errore vel ignorantia circa substantiam, aut notabilem conditionem substantialem fiant, secundum dicta de *Voto & Contractibus.*

Dicitur III. *Mutua*; Unde si Titius promittat nuptias Cajæ, & hæc acceptet sine re promissione, neuter obligatur, quia cum contractus sponsalium fit onerosus & reciprocus, non potest claudicare; involvit enim conditionem, *si tu repromiseris.* Quod si tamen Titii promissio fuisset absoluta ac gratuita, & acceptata à Caja, solus Titius obligaretur, non vi sponsalium, sed simplicis promissionis, Ita *Sanch. l. 3. d. 3.* contra *Pontium*, apud *Dian. R. 244.*

Dicitur IV. *Signo expressa*: quia contractus inter homines non fit nisi signo externo: Unde non sufficit ad sponsalia taciturnitas Cajæ, etiam cum consensu interno in promissionem Matrimonii, quod Titius ei promittit. Si tamen pater vel mater pro filio aut filia, aut Curator pro eo, cujus curam habet, præsentem & non contradicentem, (dummodo metus absit) contrahat, valida erunt, quia in hoc casu, jus accipit taciturnitatem pro expressione consensûs, *Sanch. l. 1. d. 22. Dia. R. 270.* imò etiam si pro absente;

»fente; saltem si is rescians id expressè vel tacite
 »tè signo aliquo sufficienti ratificet, *Sanc. Pont.*
 »*Dia. R. 271.* contra quos *Sotus & Henr.* ne hoc
 »quidem requirunt, sed tantum ut rescians non
 »contradicat: Quod *Kon.* admittit, si per ipso
 »Tutores vel parentes iis proponatur, tum
 »enim, si taceant, censeri consentire.

» Dicitur V. *Inter habiles*: id est, qui & ætatem
 »à Jure præscriptam habent, & nullo impedimento
 »prohibentur. *Unde resolves*:

» I. Quando verba vel signa sunt dubia, in foro
 »conscientiæ standum est intentione contrahentium,
 »si de illa constat: in externo autem communi
 »intelligentiâ & sensu verborum; ita tamen, ut
 »potius inclinetur in favorem Matrimonii. *v. Dia. R. 205. Bon. ro. 1. de Marr. q. 1. p. 1.*

» II. Verba de præfenti, inter impuberes, apta
 »ad Matrimonium, (cùm hoc ex Jure positum sit
 »nullum) habent vim sponsalium. Ratio est
 »ex interpretativa intentione contrahentium
 »quia actus, quando non valent eo pacto, qui
 »sunt, valent meliore modo, quo possunt; sponsalia
 »autem virtute continentur in Matrimonio. *Lay. l. 3. tr. 10. p. 1. c. 1. n. 17.*

» III. Ad sponsalia non sufficit, 1. Si dicatur
 »*Non ducam aliam, quam te*, quia sunt verba
 »negativa, & potes ducere nullam, *Bon. q. 1. p. 1. n. 13. 2.*
 »Dicere, *Contraham tecum, si Papa dispenserit*,
 »*Barbos. & alii 10.* cum *Dia. R. 292.* contra
 »*Sanc. Kon. & Pon.* ac proinde licitum est utrique
 »contrahenti, ante & post impetratam à Pontifice
 »dispensationem, altero invito resiliere: tamen
 »impensæ magnæ factæ sint causâ dispensationis,
 »eas tenebitur refundere resiliens. *Subarrhatio annuli & missio munerum* jo
 »liu

lium; nisi consuetudo patriæ aliud habeat. Ratio, quia potest fieri ex aliis causis: Quod si tamen verba unius præcesserint, tunc immissio annuli & verbum, *Recipio*, operatur Sponsalia, vel etiam Matrimonium, pro ratione promissionis, ut docet *Fill.* quia recipiendo sic annulum, tacite consentit: itemque si habito inter amicos tractatu de Matrimonio, sponsus misit arrhas & munera jocalia, eaque sponsa accepit. *Lay. c. 2. 4.* Sponsalia metu gravi contracta, licet juramento firmata, sunt invalida, quia juramentum metu extortum, non firmat contractum, imò probabiliter nec obligat, adeoque relaxatione non indiget, *Sanch. Barbof. Dia. R. 278. v. supra l. 3. t. 2. c. 2.*

A D D E N D A.

Quest. 6. Quid circa naturam & modum sponsalium sit præterea notandum. *sz. seqq. §. 1.* Non est opus, ut sponsalia fiant ante Matrimonium, quamvis communiter præcedere soleant, *Tann. Gob. tr. 10. n. 8.* Et possunt esse clandestina, ut dicetur *n. 52.* Debent tamen, secundum dicta *l. 3. p. 2. à n. 654.* signo externo manifestari, quia *intentio mente retenta nihil operatur in humanis contractibus*, *L. Non omnis 15. ff. De rebus credit.* Hinc licet *Led. Sot. Arrag. P. ilac. & alii cum Diana. p. 3. t. 5. R. 116.* putent fore valida, si merè internè existèntia per Dei manifestationem rescirentur, tamen meliùs contradicunt *Sanch. Pont. Vasq. Less. Tann. Dicast. Avers. q. 8. f. 3.* quia non adesset modus humanus contrahendi. *Constat etiam absentem desponderi posse, & hoc quotidie fieri, l. 4. ff. De spons. & l. 5. hæc ita si scientibus his, qui absunt, sponsalia*

45.

salia fiant, aut si postea ratum habuerint. Idem repetitur l. 18. ibid.

46. §. 2. Ad valorem sponsalium non requiritur voluntas ea adimplendi, dummodo adimplenda voluntas serio se obligandi, uti in simili dictum est de voto l. 3. p. 1. n. 363. tenentque communiter omnes cum *Perez d. 2. l. 7. Aversa, Krimer à n. 87.* Quamvis autem *Vasq. & alii cum Pontio l. 12. c. 2.* putent, volitionem externè proferendi promissionem non esse separabilem à sufficienti volitione interna se obligandi, sicuti volitio externè proferendi detractionem separari non potest à volitione interna detrahendi, tamen oppositum dixi l. 3. p. 2. n. 608. docentque omnes communissimè cum *Aversa & Krimer à n. 91.* posse esse intentionem externè tantùm & fictè proferendi verba promissoria, nec ideo constitui sponsalia, quæ requirunt intentionem promittendi, cognoscendo vim promissionis ad obligandum: De detractione non est simile, nam talis externa locutio est ipsamet detractio sive imminutio famæ alienæ, ergo volitio tale quiddam externè loquendi est intentio detrahendi; è contrà potest quis externè promittere sine animo promittendi sed decipiendi, aut saltem putari se per promissionem suam non obligari, sine hac autem obligatione non stant sponsalia. Reliqua contra hoc soluta sunt l. 3. p. 2. n. 609.

47. §. 3. Ad valorem sponsalium requiri deliberatum consensum, qualis requiritur ad peccandum mortaliter, dixi l. 3. p. 2. à n. 650. & pluribus probat *Krimer à n. 380.* Si quis tamen statim ante copulam promiserit puellæ Matrimonium, communiter præsumi debet habuisse sufficientem libertatem & deliberationem, adeo

que obligatur, quia quamvis amor sit quædam species furoris, uti ait *Plato*, tamen communiter non impedit deliberationem requisitam ad mortale, ergo nec requisitam ad obligationem ex promissione Matrimonii. Excipiunt quidem *Gob. n. 25. Spor. Krim. à n. 119.* si duæ illæ personæ essent tam disparis conditionis, aut promittens hæcenus ita abhorruisset à puella, ut certò nunquam voluisset ei promittere extra furorem libidinis, putant enim tum præsumi posse, quòd non habuerit consensum perfectè deliberatum, sed communiter præsumi debet oppositum, quia quamvis cæcus ille amor multùm traxerit, non ideo sustulit deliberationem ad validè contrahendum requisitam, uti nec sustulerat sufficientem ad mortaliter peccandum. Quòd si in ipsa copula id promiserit, putat *Gob. n. 26.* sæpe fieri posse, ut caruerit deliberatione sufficiente, cùm Medici scribant, quòd copulam actualem comitetur quædam veluti transiens infania, ideòque si homo talis in confessione examinatus constanter dicat se non fuisse sibi satis præsentem, putat *Gob.* quòd Confessarius possit declarare eum in conscientia non obligari ad Matrimonium: hic tamen casus erit rarissimus, quia si adfuerit libertas ad peccandum mortaliter, ergo etiam ad validè promittendum, hinc semper cogi posset in foro externo ducere, quamvis juraret se non satis fuisse sibi præsentem, quia juramentum tale suppletorium in propria causa non admittitur, maximè, quando est in præjudicium tertii, uti hìc, ita cum aliis *Gob. supra n. 28.* Et universim in causis matrimonialibus juramentum suppletorium probationis non admittitur, quamvis in spon-

sali-

salibus facilius admitti posset, *Gob. n. 90.* Ut tamen etiam in sponsalibus admittatur, adesse debet semiplena probatio, quæ habetur vel per unum testem omni exceptione majorem, vel per famam, vel per præsumptionem vehementem, ita cum aliis *Gob. n. 93.*

48. §. 4. Quamdiu promissio non est acceptata ab altera parte, quamvis sit jurata, non obligat, sed potest pro libitu revocari, quia ad contractum onerosum requiritur acceptatio mutui consensus, secundum dicta l. 3. p. 2. à n. 656. & in omni promissione subauditur conditio, *si velis, si acceptes*; juramentum autem in hoc sequitur naturam promissionis, uti accessorium principale, *Spor. n. 135. Krimer à n. 7.* Quod si Cajus promittat patri, tutori aut curatori Titia, *Sancti l. 1. d. 7.* putat posse ab his acceptari nomine Titia, quia illam repræsentant, & in aliis contractibus possunt pro ea stipulari; è contra *Castrop. d. 1. pu. 3. n. 6.* negat, eò quod acceptatio tanti momenti videatur debere esse actio personalis, cum sit res adhærens semper & onerans ipsam personam. Similiter si promissio absentis facta, intimetur huic per aliquem non deputatum ad intimandam promissionem, & ita postea acceptetur pro illa absente, non obligat, *Sancti Castrop. Krimer n. 33.* Posset tamen pater acceptare promissionem de ducenda sua filia, in quantum promissio hæc censeretur illi patri utilis, *Krimer n. 32. qui à n. 63.* probat taciturnitatem filia in circumstantiis parentum pro filia præsentem, cui optime volunt, contrahentium esse sufficientem acceptationem promissionis.

49. §. 5. *Vasq. Pontius l. 12. c. 4.* & alii putant tamen non posse obligari ad contrahendum cum puella, quæ

quæ vicissim tibi se non obligat, quia hoc ipso, quod acceptet tuam obligationem, quæ est ad mutuandum corpus, necessariò videtur acceptare etiam mutuacionem sui corporis, quod fieri non posse videtur sine reciproca obligatione; sed *Sanch. l. 1. d. 5. Castrop. De Luca, Krimer à nu. 19.* aliique multi cum *Aversa q. 8. f. 1.* contradicunt, licet enim contractus Matrimonii sit mutuus, sic ut impossibile sit te tuum corpus dare Bertæ, nisi hæc vicissim suum det tibi, tamen obligatio contrahendi non necessariò est mutua, nam unus sæpe promittit, & alteri relinquit certum tempus deliberandi, potestque puella acceptare tuam obligationem retinendo libertatem se vicissim obligandi, si sibi placuerit. Ex quo sequitur, non eo ipso puellam Matrimonium repromittere, quod tuam promissionem acceptet, nam non ideo acceptat Matrimonium absolutè futurum, sed sub conditione, *Si sibi placuerit.* An autem ex acceptatione talis promissionis oriatur talis obligatio, ut promittens cogi possit servare promissum, distinguit *Sanch.* dicens oriri, si promiserit non gratuitò; è contrà non oriri, si planè gratuitò promiserit, sed *Pontius & De Luca De Matr. d. 8.* videntur stare pro non obligatione tanta. Quid autem censendum sit in dubio, an promittens voluerit absolutè se obligare, dicetur num. 121. & 132.

§. 6. *A primordio ætatis sponsalia effici possunt, si modò id fieri ab utraque persona intelligatur, id est, si non sint minores, quàm septem annis. L. 14. ff. De sponsal. Et ita etiam per canones expressè declaratur sufficere septennium, Cap. Litteris. Cap. Accessit. Cap. Ad dissolvendum De despons. impub. & Cap.*

59.

& Cap. un. eod. tit. in 6. Debetque septennium esse completum, *Castrop. d. 1. p. 16. Aversf. sect. 7. Gob. à n. 113. Mastrius n. 68.* partim contra *Anton. Gutt. Dian. Rebell. & alios*, qui dicunt non obstare, si defint pauci dies: partim contra *Sanch. Côn. Pont. Dicast. Spor. Kugler p. 1. n. 79.* & alios, qui dicunt non requiri septennium, si malitia suppleat ætatem, quia quamvis etiam ætas sit præscripta ad valorem Matrimonii, tamen Cap. *De illis 2. De despons. impub.* dicitur sufficere, *si malitia suppleat ætatem.* Item Cap. *Juvenis* De sponsalibus dicitur, quamvis ducta esset puella necdum septennis, contractam esse publicam honestatem, quæ non contrahitur ex sponsalibus invalidis. *Sed contra est*, quia Jus apponit in Matrimonio, non autem in sponsalibus talem exceptionem malitiæ suppletis ætatem. In Cap. autem *Juvenis*, dubium erat, an completo septennio renovatus esset consensus, hinc prohibetur ducere consobrinam. Itaque ratio nostra est, quia quamvis finis legis videatur cessare in tali casu particulari, tamen non ideo cessat lex, secundum dicta l. 1. n. 368. imò nec ratio legis cessat, quæ est, quia communiter omnes ante completum septennium sunt immaturi iudicii. Putant quidam *Aversa, Mastr.* & alii, cum hæc materia sit favorabilis, sufficere ultimus dies completi septennii sit inchoatus, cum id etiam observetur aliàs, ubi completus annus requiritur, sed oppositum videtur probabilius, secundum dicenda n. 689. His tamen non obstantibus, si infantes ante septennium habentes plenum usum rationis sibi promittant Matrimonium, probabilius videtur cum *Sanch. Côn. Aversa, Mastr. n. 70. Krimer contra Silv. Bonac.*

& alios, non peccare. Et quamvis hic contractus non valeat in ratione sponsalium, nec inducat publicam honestatem, tamen valere posset in ratione simplicis promissionis, *S. Anton. Silv. Sanch. l. 1. d. 6. n. 27. Avers. Matr. supra.*

§. 7. Qui sunt simul surdi, muti & cæci, sunt incapaces sponsalium, quia non possunt scire naturam & finem contractus, nec modum contrahendi, *Sanch. d. 8. n. 30. Gob. n. 116. Spor. n. 167.* Similiter, qui nunquam possunt valide contrahere Matrimonium, invalidè contrahunt sponsalia, uti dicitur n. 93. quia non datur medium ad finem impossibilem.

§. 8. Ubi *Trid.* decretum, de assistentia Parochi & testium, receptum est, si ineatur Matrimonium inter puberes sine Parocho & testibus, *Navarr. Sanch. d. 20. Gob. n. 78.* aliique plurimi cum *Kugler. p. 2. n. 72.* dicunt talem contractum non valere, nequidem in vim sponsalium, quod *Sanch. d. 21. n. 2. Less. Castrop. d. 1. p. 4. n. 8.* tenent, non tantum quando expressè non excluderunt sponsalia, si Matrimonium non valeret, sed etiam extendunt ad casum, quo contrahentes habuissent expressum animum se obligandi eo modo, quo possent, tum quia *Trid.* tales contrahentes reddit omnino inhabiles ad contrahendum, tum maximè, quia Ecclesia hunc actum omnino irritat, sponsalia autem debent continere actum externum validum, cum sint contractus inter homines, ergo cum hic actus externus sit omnino nullus, sola intentio interna non potest indicare obligationem ad sponsalia contrahenda requisitam. Oppositum tenent *Covarr. Henriq. Rebell. Laym. Spor. n. 182. Avers. q. 8. l. 3. Krimer à n. 85. & 651.* idque probabiliter, *Tom. VIII.*

faten-

fatente *Lessio*, quia soli Matrimonio officit clandestinitas, non autem sponsalibus, uti cum communi docent *Avers.* l. 6. *Krimer* à n. 123. & *fater* zur *Castrop.* d. 1. p. 2. n. 15. *Spor.* n. 158. *Kugler.* p. 2. n. 64. probatque praxis quotidiana. *Trid.* verò non reddidit clam contrahentes Matrimonium, inhabiles ad sponsalia, sed tantum ad Matrimonium, uti agnoscit *Galle.* ad *Trid.* sess. 24. de ref. *Matri.* c. 1. n. 13. dicens id sæpe resolutum esse; neque *Trid.* irritat actum clandestinum, quominus sit contractus sponsalium, sed tantum quominus sit contractus Matrimonii, ergo licet actus ille externus sit omnino irritus in ratione Matrimonii, non ideo est irritus in ratione sponsalium. *Conf.* nam si sic de presenti contrahant impuberes, valet in ratione sponsalium, quamvis suspensa maneant, uti habetur *Cap. finali De despons. impub.* & *Cap. un. eod. tit. 6.*, ubi redditur ratio, quia mens contrahentium sensetur esse, ut si actus non valeat quoad omnia, tamen valeat, quantum potest, cum sponsalia includantur in Matrimonio, tanquam imperfectum & inchoatum in perfectiori, ergo idem est in casu, si puberes sic contrahant, quia jus positivum nihil disponit contra hanc obligationem Juri naturali conformem. Putat quidem *Gob.* à n. 11. Episcopum posse pro sua dicecesi irritare sponsalia, quæ posthac clam inirentur, sed hoc incertum est, & saltem non posse inducere impedimenta Matrimonii, dicitur n. 514. Certum autem videtur cum *Galle.* supra, sic contrahentes non ideo fieri inhabiles ad validè contrahendum de novo coram parochi & testibus

53. §. 9. Si contrahentes sponsalia coram parochi & testibus utantur verbis de presenti, v. dicant

dicant: *accipio te in meam, & ego te in meum*, non ideo erit Matrimonium, quia contrahentes non intendunt nisi sponsalia, cum enim sciant sub peccato gravi prærequiri proclamationes ante Matrimonium, non debent præsumi velle Matrimonium ante illas, *Navarr. Laym. Lohn. Spor.* num. 38.

§. 10. Matrimonium raptoris cum rapta necdum restituta libertati est irritum, secundum dicenda à n. 630. Putantque *Sanct.* & alii etiam sponsalia inter eos esse invalida, quia est eadem ratio de sponsalibus, quæ est de Matrimonio, nempe ut salva sit libertas raptæ, lex autem etiam correctoria & pœnalis extendi debet, ubi est eadem ratio. 2. Quia sponsalia sunt propter Matrimonium, in subordinatis autem, ratio, quæ afficit unum, etiam afficit alterum. Sed melius cōtraducunt *Perez, Wiestner, Krimer* à n. 129. quia cum sponsalia maneat rescindibilia, & fiant de Matrimonio post restitutam libertatem ineundo, non requiritur tanta libertas ad illa, quanta ad Matrimonium, ergo non est eadem ratio de sponsalibus & Matrimonio; & sic patet ad rationes oppositas.

§. 11. Si conjugatus promittat alicui Matrimonium post mortem suæ conjugis ineundum, *Sanct. l. 7. d. 79. n. 40.* dicit peccare mortaliter tam promittentem, quam acceptantem talem promissionem, quia datur ansa captandæ mortis conjugis, *Cap. fin. De eo qui duxit.* Imò promissionem irritam esse tradunt *Abb. Alex. Anchar. Lancelot.* quia similiter non valet promissio vacaturi Beneficii, *Cap. 2. De concess. præb.* quia nempe jus resistit ejusmodi pactis, ne detur ansa captandæ mortis, *L. fin. ff. De pactis.* Eadem

habens *Fill. tr. 10. p. 2. n. 255. & Perez d. 33. sect. 9. n. 9.* Hinc *Avers. q. 8. f. 5. §. Rursus*, dicitur, si conjugatus promittat mulieri eam ducere, si sua uxor moriatur, non videri habere vim sponsalium mortuâ uxore, quamvis infinet posse obligare per modum simplicis promissionis. **Hic** obiter notandum, quod quando aliquid promittitur sub conditione mortis, intelligatur mors naturalis, & non civilis tantum, *L. Qui heredi, §. Moxius, ff. de condit. & demonstr. mors enim civilis est ficta tantum, & non vera mors.*

56. §. 12. Promissio non ducendi uxorem facta homini, non obligat ex iustitia, imò invalida est, si saluti expediat uxorem ducere, sicuti etiam quia jus testandi debet cuique relinqui liberum, invalida est promissio non mutandi testamentum, *Less. in Auct. v. Matrimonium casu 21.* Si autem talis promissio facta sit Deo, poterit habere rationem voti, si sit de meliori bono, uti fuses *Krimer à n. 45.* Quid autem sit dicendum, si dixerit, *non ducam aliam, nisi te*, dicam *n. 127.* ubi addam plura de variis dubiis circa sponsalia.

DUBIUM II.

57. *Quæ & quanta obligatio Sponsalium.*

Resp. I. Obligant ad ineundum Matrimonium, sub peccato mortali: si tamen terminus non sit præfixus, sufficet, si promittentur impleat, quando à promissario requiretur, vel pro more Regionis. Ratio prioris patet ex natura contractus onerosi, in re gravi. Ratio posterioris est, quia id est commune omnibus debito, *Sanch. l. 1. d. 28. Kon. d. 22. du. 1. apud Diaz p. 3. tr. 4. R. 245.* Pontius tamen *ibidem* vult obli